

Nr 277.

Av herr **Holm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 154, angående anvisande av medel för anordnande av jägmästarbostäder.

I proposition nr 154 till innevarande års riksdag föreslår Kungl. Maj:t att för uppförande av nya jägmästarbostäder i Norr- och Västerbottens läns lappmarker måtte beviljas ett belopp av 364,500 kronor. Som det för jägmästarne däruppe ofta möter stora svårigheter att få förhyra lämpliga bostäder måste detta förslag bland skogsstatens tjänstemän väcka allmän tillfredsställelse, vilken dock något grumlats, däri-genom att i en del fall för de nya bostäderna föreslagits platser, vilka knappast kunna anses fylla de fordringar, som böra ställas på revir-expeditionernas förläggningssorter. Och tillåter jag mig härnedan fram-lägga några synpunkter, som jag anser därvid vara värda beaktande under förhoppning att vederbörande utskott skall taga frågan under noggrant övervägande och vid bestämmande av plats för bostäderna taga behörig hänsyn till de anförda omständigheterna.

Givetvis är det ju ur förvaltningssynpunkt ett önskemål att få revirförvaltaren bosatt inom reviret och helst naturligtvis så centralt som möjligt inom detsamma. Säreigna förhållanden göra emellertid att detta önskemål i en del fall knappast bör eller ens kan realiseras. Härvid syftar jag på de vidsträckta reviren uppe i lappmarken, som omfatta stora ödemarker med endast enstaka liggande gårdar och smärre byar. Och i sådana fall anser jag det synnerligen oklokt, att förlägga jägmästarbostäderna till ödemarkerna inom reviren, försåvida större be-bodda orter finnas i närheten. Och detta icke endast för den tjänste-mans skull, som skall bo däruppe i obygd, utan även i statens eget intresse. Det förhåller sig ju så, att skogstjänstemännen liksom andra

människor ha ett visst behov av att få umgås med sina likar och att få njuta av de förmåner kultur och samhällsordning kunna giva å mera bebodda platser. Och detta behov gör sig så mycket kraftigare gällande i den mån deras utarbeten, som upptar en stor del av året, tvingar dem att vistas å trakter, som äro helt avstängda från all civilisation och där förrättningsmannen måste avstå från alla anspråk på bekvämlighet. Jag menar således att den tid de icke äro upptagna av sitt arbete i skogarna böra de hava tillfälle att njuta av en något så när människovärdig tillvaro. Detta nu från tjänstemännens synpunkt sett.

Se vi åter på frågan från arbetsgivarens-statens synpunkt, så får man ju utgå ifrån, att kvantitativt något skulle kunna vinnas genom att även i dylika fall tjänstemannen bor inom reviret, ehuru denna vinst kan bli skäligen obetydlig med hänsyn dels till den utveckling trafiken med automobiler och motorecyklar fått och dels till det förhållandet, att däruppe i de vidsträckta lappmarksreviren, där förrättningsresorna bliva långa, varhelst man än bor inom reviret, där far man vanligen inte ut på en eller några dagars förrättning, utan där ligger man ute både en och två månader i sträck och kanske till och med ibland hela sommaren, utan att under tiden besöka hemmet. Om man då vid resans början och vid dess slut har några mil längre att färdas spelar det nog ej så stor roll, något dyrare för förrättningsmannen blir det ju förstås. I fråga om arbetets kvalité däremot ställer sig nog saken på ett annat sätt. Jag vill nämligen påstå, att en normalt utrustad person med den utbildning och uppfostran, som kräves för skogsstatstjänstemannen, icke utan att förlora den sinnets spänstighet och den arbetsenergi, som är den första förutsättningen för att revirförvaltaren på ett tillfredsställande sätt skall kunna sköta sin krävande uppgift, kan för en längre tid leva isolerad i ödemarken utan tillfälle till förströelse av något slag och utan möjlighet att med sina kolleger och jämlikar utbyta tankar om sitt arbete och sina strävanden. Erfarenheten bekräftar också detta och manar till försiktighet. Avskräckande exempel hava icke saknats, ehuru jag här icke skall framdraga några sådana. En bidragande orsak härtill kan ju vara, att jägmästaren i regel är född och fostrad i sydligare trakter av landet och sedan barndomen och uppväxtåren van att leva bland människor av likartad samhällsställning, med vilka han idkat det tankeutbyte och det umgänge, som giva impulser och ideer och skänka det andliga utbyte, som ej arbetet ensamt förmår giva. När han så tvingas att bosätta sig å platser, där natur, klimat och förhållanden i allmänhet äro så helt olika sydligare traktens — vilket hos de flesta naturer kommer att verka nedtryckande på sinnet — och dessutom blir

ensam och nästan helt isolerad från sina likar, kommer detta med nödvändighet att, om ej genast så dock inom helt få år, verka ett stillastående och en tillbakagång i hans utveckling. Och sedan bostäderna väl äro byggda är det för sent att göra någon ändring, där blir för all framtid jägmästarens bostadsort, ehuru det icke är alldeles otänkbart, att de ändå få stå obebodda — som nog hänt beträffande en del olämpligt placerade kronojägarbostäder. — Och kan jag i detta avseende omnämna ett yttrande, som fälldes av en dugande yngre skogsman: »hellre tar jag avsked än jag flyttar till den plats, där bostaden är föreslagen att byggas». Och jag vet att han också menade det, ty han kände väl till förhållandena däruppe och visste vad en mångårig isolering innebar. Om han också själv trodde sig kunna motstå de fördärliga inflytelserna därav måste han dock tänka på sin familj, »även om jag ej själv blir tokig, så blir min hustru det alldeles säkert», resonerade han. Det kan ju synas betydligt överdrivet, men ganska allvarligt måste det nog i alla fall te sig, ty allra minst 5 år måste en revirförvaltare tjänstgöra inom ett revir innan han alls kan tänka på att söka transport; tidigare blir han ej ens uppförd på förslag, även om han är den mest meriterade. Och att det i vissa fall kan gälla en rätt kraftig isolering förstår man därav, att en skogstjänsteman med bostad exempelvis i Muoskosel (med byggande av bostad därstädes har på förekommen anledning ansetts böra anstå, och har jägmästarna i Vargiså och Malmesjaures revir erhållit tillstånd att tillsvidare kvarbo å närmaste kyrkoplatser), om han strängt skall följa sitt tjänstgöringsreglemente, måste skriva till sin överjägmästare och begära tillstånd, ifall han blir nödsakad besöka läkare eller önskar bevista högmässan i närmaste kyrka.

Som synnerligen olämpligt har ju — nu senast och med styrka av den s. k. Sörlandskommittén — betecknats, att ordinarie jägmästare förflyttades från det ena reviret till det andra, då den ingående kändomen om de lokala förhållandena och förvaltningsobjekten, vilket det tog lång tid att förvärva, därigenom ginge förlorad, och borde därför transporter i minsta möjliga utsträckning beviljas. Men får man väl undra på om en jägmästare, som blivit placerad och tvungen att bo på ett avsides liggande ställe, så fort sig göra låter söker transport för att komma till en plats, där han åtminstone kan få vara tillsammans med annat folk. Och härigenom blir ju antingen önskemålet angående kontinuiteten i förvaltningen beträffande dessa revir icke uppfyllt, något som dock i viss grad kunde upphjälpas genom en förmånligare bostadsort för jägmästaren, eller också kommer — för såvida kommitténs grundsatser skola bliva normerande vid framtida organisation av skogsväsen-

det — besättandet med goda krafter i de revir, där bostäderna ligga ogynnsamt, att högeligen försvåras.

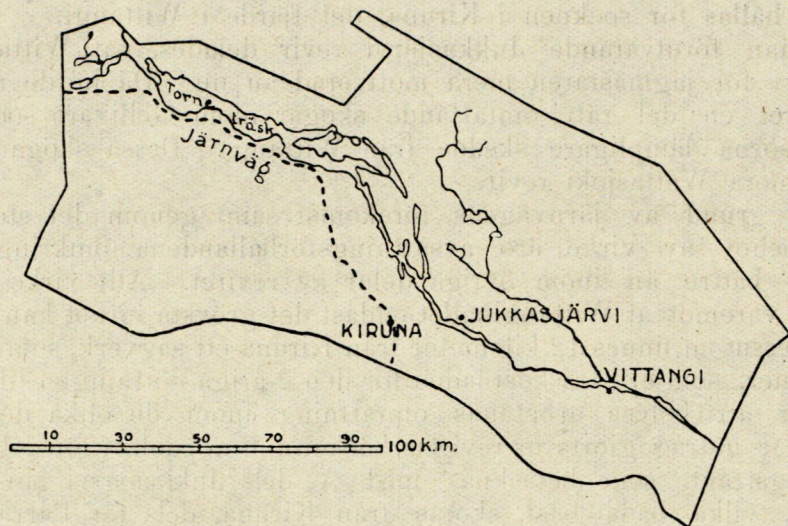
Slutligen vill jag nämna, att det för den allmänhet, som i ett eller annat ärende behöver personligen sammanträffa med jägmästaren, naturligtvis blir förmånligare, om de kunna träffa honom på en mera centralt belägen huvudort, som de i alla fall litet emellanåt besöka, än om han bor i en avsides liggande by, dit de då måste göra en särskild resa, samt att jägmästaren, som med den intensiva skogsskötsel, som allt mer börjar vinna terräng i Norrland, är tvungen hålla sig fullt au jour med de olika virkessortimentens växlande priser ävensom med de olika arbetspriserna för virkets framforslande och förädling, i ett större samhälle bättre är i stånd att hålla sig underkunnig om de ständiga fluktuationerna på trävarumarknaden och övriga omständigheter, som äro nödvändiga att äga kännedom om för en affärsmässig skötsel av revirets skogar, där han dels är lättare anträffbar av virkesavnämare och dels kan vara i jämn förbindelse med trävarumän.

Här ovan tror jag mig ha nämnt det huvudsakliga av de skäl, som tala för att det i *vissa* fall kan vara att föredraga att jägmästarna placeras i utkanten av eller utanför sitt revir. Och då jag anser att dessa synpunkter i ett par fall beträffande förslaget om bostädernas placering i Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke vunnit behörigt beaktande, har jag velat fästa uppmärksamheten på dessa omständigheter berörande denna fråga, vilken jag anser vara av synnerlig betydelse för den kår det gäller. Och torde det även vara av intresse för staten att se till, att dess tjänstemän få föra en tillvaro, som giver god håg och lust för deras arbete.

Den korta tid, som stått mig till buds, har icke gjort det möjligt för mig att i mer än ett fall framkomma med ett positivt förslag — vilket naturligtvis förutsätter kännedom om förhållandena och tarvar rätt omfattande utredning — men hyser jag den förhoppningen, att utskottet, då förhållandena nu påpekats innan det hemställer om bifall till byggande av bostäder å de angivna platserna, försäkrar sig om att det i varje fall blir den lämpligaste, som kommer ifråga. Och där någon tvekan kan uppstå angående förläggningsorten vore det väl icke ur vägen, om den person, det närmast berör och som sitter inne med de största förutsättningarna för ett rätt bedömande av frågan, bostadens blivande hyresgäst, revirförvaltaren, bleve satt i tillfälle att yttra sig i saken.

Den ändring jag härmed har velat föreslå gäller bostaden för jägmästaren i Jukkasjärvi revir, som i kungl. propositionen är föreslagen att förläggas till Wittangi kyrkoby, men vilken jag anser böra för-

läggas till Kiruna municipalsamhälle. Båda orterna äro belägna inom reviret och deras inbördes läge framgår av bifogade kartskiss. Härnadan anföras de omständigheter, som jag anser tala för en sådan förändring. Uppgifterna har jag erhållit från revirförvaltaren.

Jukkasjärvi revir.

Enligt kungl. brev den 23 december 1908 äga byggnads-, brand- och ordningsstadgan samt hälsovårdsstadgan för rikets städer sin tillämpning i det välbyggda och välordnade samt under stark utveckling varande samhället Kiruna. Wittangi däremot utgör en oskiftad by, som först efter ett laga skifte kan få ordnad plan för bebyggande och eventuell utveckling. Byn har förr varit bostadsort för kyrkoherden i socknen, men har han nu förflyttats till Kiruna och Wittangi är bostadsort för komminister. Kiruna utgör numera i allt socknens medelpunkt, där har kommunalstämman och kommunalnämnden sina sammanträden o. s. v. — Under det att Kiruna har välordnad daglig tågförbindelse ligger Wittangi 8 mil från järnväg. Trafiken från Wittangi går nu vintertid genom Kiruna, och så snart den under byggnad varande landsvägen — 2 mil återstå — blir färdig, kommer även sommartrafiken att gå denna väg.

Kiruna har daglig post, bank, sjukhus, badhus, apotek, vilket allt Wittangi saknar. Post till och från Wittangi går endast tre gånger i veckan, vilket bleve hinderligt för de talrika virkesförsäljningarna kring Kiruna. Vidare saknar Wittangi någorlunda välförsedda handelsbutiker

och de sekunda varor, som finnas, äro fördyrade genom landsvägsfrakt och ringa omsättning. För barnens skolgång äro i Kiruna välordnade förhållanden rådande. I Wittangi skola åtgår en god del av undervisningen till att lära barnen svenska språket. Tre tingssammanträden om året hållas för socknen i Kiruna, det fjärde i Wittangi.

Innan förutvarande Jukkasjärvi revir delades, var Wittangi som bostadsort för jägmästaren mera motiverad än nu. Då hörde nämligen till reviret en del rätt omfattande skogar inom Gellivare socken, till vilka resorna lämpligare skedde från Wittangi. Dessa skogar tillhöra dock numera Wettasjoki revir.

På grund av järnvägens förekomst samt genom det stora samhällets behov av virke äro avsättningsförhållandena omkring Kiruna betydligt bättre än inom övriga delar av reviret. Allt virke kan här avsättas, varemot åt Wittangihållet endast det grövsta virket kan tillvaratagas. Dessutom finnes 12 kilometer från Kiruna ett sågverk, som försågar dimensioner, som ej bära kostnaden för den 2-åriga flottningen till kusten.

För att belysa arbetenas omfattning inom de olika delarna av reviret har utdrag gjorts ur revirets böcker och uppdelats för dels Kiruna bevakningstrakt, som betecknas med A, dels Jukkasjärvi bevakningstrakt, B, vilka båda bäst skötas från Kiruna, dels för Parrakka och Wittangi bevakningstrakter tillsammans, C, som bäst skötas från Wittangi. Till C-gruppen har också hänförs en del av Parrakka kronopark, som väl tillhör Jukkasjärvi bevakningstrakt, men å vilken arbetena bättre utföras och tillses från Wittangi än från Kiruna.

Utsyningarna i större poster å allmänna skogar år 1915 utgjorde:

43,138 träd eller 14,609 kubikmeter inom A	
17,946 » » 10,010 » » B	

S:a 61,084 träd eller 24,619 kubikmeter	lämpligast från Kiruna
13,389 » » 5,763 » inom C	» » Wittangi.

Motsvarande föreslagna utsyningar för år 1916 utgöra:

8,000 kubikmeter inom A	
13,500 » » B	

S:a 21,500 kubikmeter	lämpligast från Kiruna (cirka 90 %)
2,400 » inom C	» Wittangi (cirka 10 %).

Försäljningarna i smärre poster av husbehovsvirke m. m. uppgingo år 1915 till:

2,665.31 kronors försäljningsvärde för A (mest från kronop. Kiruna)	
64.13 » » » B	
261.97 » » » C	

Motsvarande försäljningsvärden för gången del av år 1916 utgör:

1,233: 03 kronor för A

62: 25 » » B

varemot inga sådana försäljningar ännu ägt rum inom Wittangidelen.

De av kronan upplåtna arrendetomterna å reviret lämna årligen 5,075 kronor i arrenden, och stå samtliga arrendeupplåtelser under revirförvaltarens vård och tillsyn, varförutom han i regel ock har att uppbära arrendena (från 59 arrenden). Av de 69 upplåtelseerna ligga 68 inom Kiruna bevakningstrakt, de flesta invid Kiruna. Fyra odlingslägenheter äro även upplåtna i reviret, samtliga å kronoparken Kiruna. Dessutom finnas 32 nedsättningar, som senare skola ordnas, och vilka samtliga ligga inom Kiruna bevakningstrakt.

De myckna arbetena inom Kiruna och övre delen av Jukkasjärvi bevakningstrakter, som utökas därigenom att Laxforsens sågverk där är beläget, ha nödvändiggjort att i vinter bevakningspersonalen varit förstärkt med 3 extra bevakare. Till bevakningshjälp i återstående del av reviret har 1 extra bevakare varit tillfyllest.

För att ytterligare belysa de många försäljningarna, som bliva en följd av den tätare befolkningen, må anföras, att av diariet framgår, att från år 1915 oavslutade försäljningar tillsammans med i år ansökta uppgå till: 107 ärenden tillhörande A (mest till samhället Kiruna)

25 » » B

S:a 132 ärenden närmare Kiruna

65 » tillhörande C » Wittangi.

Av årets diarium framgår dessutom att av övriga ärenden, som beröra viss bevakningstrakt, komma

28 stycken på A

6 » » B

12 » » C

Det framgår sålunda härav, att det mesta arbetet förefinnes i Kiruna och Jukkasjärvi bevakningstrakter, framför allt i Kiruna bevakningstrakt. Själva samhället ligger å Kiruna kronopark, som är den största kronoparken inom reviret (cirka 42,600 hektar). Tomt och virke till eventuellt boställe finnas å kronans mark. I Wittangi måste tomt anskaffas och virket köras lång väg eller inköpas. Mig synes därför att allt på det kraftigaste talar för att förlägga bostaden till Kiruna, som dels ligger inom revirets största arbetsfält och dels har så stora övriga fördelar framför Wittangi, att någon tvekan om lämpligaste läget icke bör kunna uppstå.

Skulle kostnaderna för bostaden i Kiruna anses böra beräknas något högre än i Wittangi, torde detta ej heller möta svårigheter, då i statsverkspropositionen för jägmästarbostäder finnes anslaget ett belopp, som betydligt överstiger det av Kungl. Maj:t nu begärda.

Med stöd av vad härovan anförts får jag därför hemställa,

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 154, i vad det gäller uppförande av bostad åt jägmästaren i Jukkasjärvi revir i Wittangi kyrkoby, måtte besluta att bostad skall för honom uppföras i Kiruna.

Stockholm den 26 april 1916.

O. E. Holm.

I motionen instämmer:

O. W. Stenudd.
